

مطالعه جوانه زنی بذور هیبرید در چند رقم گیلاس حسین فتحی^۱ و کاظم ارزانی^۲

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد باغبانی واحد علوم و تحقیقات تهران

۲- استادیار گروه باغبانی دانشگاه تربیت مدرس تهران

جوانه زنی مطلوب بذور هیبرید درختان میوه به منظور بررسی نتایج حاصل از هیبریداسیون در اصلاح درختان میوه از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. در جوانه زنی برخی از ارقام میوه نظیر هلو و گیلاس مشکلاتی وجود دارد. به منظور بررسی عوامل موثر در جوانه زنی بذور هیبرید گیلاس و رفع موانع موجود در این پژوهش جوانه زنی برخی از هیبریدهای ارقام گیلاس مورد مطالعه و بررسی قرار گرفت. در این مطالعه گیلاس سیاه مشهد (A) بعنوان پایه پدری و ارقام زرد دانشکده (B)، صورتی لواسان (C)، سفید رضائیه (D)، حاج یوسفی (E)، پروتیا (F)، لامبرت (G)، سیلژ بلادی باریون (H)، بعنوان پایه مادری در تولید بذور هیبرید مورد استفاده قرار گرفتند. بذور حاصل از دورگ‌گیری انجام شده تحت تیمارهای مختلف سرمادهی (Stratification) به مدت ۳، ۴، ۵، ۶ ماه بر اساس طرح آماری اسپلیت پلات (Split-Plot) قرار گرفتند. نتایج حاصله از بررسیهای انجام شده نشان داد که در تیمار ۳ ماه استراتیفیه هیچکدام از بذور جوانه نزدند. در صورتیکه در تیمار ۴ ماه استراتیفیه بذور هیبرید گیلاس با پایه مادری صورتی لواسان (AxC) و لامبرت (AxG) ۶/۶٪ و زرد دانشکده (AxB) و سیلژ بلادی باریون (AxH) ۱۳/۳٪ جوانه زنی داشتند. تیمار ۵ ماه استراتیفیه میزان جوانه زنی را در بذور هیبرید با پایه مادری زرد دانشکده (AxB) و سیلژ بلادی باریون (AxH) به ۲۶/۶٪ و صورتی لواسان (AxC) ۳۳/۳٪ و سفید رضائیه (AxD) ۱۳/۲٪ و لامبرت (AxB) ۲۰٪ داد این افزایش در ۶ ماه تیمار سرمادهی در بذور هیبرید تلاقیهای (AxB)، (AxC) به ۲۶/۶٪ و در تلاقیهای (AxG)، (AxD) به ۴۶/۶٪ و در تلاقی (AxH) به ۴۰٪ رسید بذور هیبرید ارقام حاج یوسفی (AxE) هیچگونه جوانه زنی با هیچکدام از تیمارها نشان ندادند. همچنین نتایج حاصل از مطالعات انجام شده بر روی بذور حاصل از گرده افشانی باز (Open Pollinate) نشان داد که تیمار ۶ استراتیفیه میزان جوانه زنی بذور را به ۱۰۰٪ افزایش داد. با توجه به نتایج حاصل از پژوهش حاضر، چنین نتیجه‌گیری می‌شود که بهترین تیمار استراتیفیه برای تلاقی (AxB) ۵ ماه و برای تلاقیهای (AxC)، (AxG)، (AxD)، (AxH) ۶ ماه ارزیابی می‌شود. پیشنهاد می‌شود بذور حاصل از تلاقیهای (AxE)، (AxF) قبل از تیمار استراتیفیه خراشدهی (Scarification) شوند. همچنین پیشنهاد می‌شود که برای سبز شدن بذور با درصدهای بالا از محیط پرلایت یا خاک خیلی سبک استفاده شود.